

รายการ : หนังสือสัปดาห์กัณฑ์วิมล
ตอน : ข้อแตกต่างระหว่างหนังสือมอบอำนาจกับใบมอบฉันทะ
เรียบเรียงโดย : นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์ วิทยากรปฏิบัติการ
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โดยทั่วไปสองความหมายนี้ไม่มีบทนิยามที่ให้คำจำกัดความไว้เป็นการเฉพาะ เมื่อได้วิเคราะห์ความหมายจากบททั่วไปของ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “มอบอำนาจ” หมายความว่า มอบหมายให้มีอำนาจจัดการหรือทำการแทน ส่วน “มอบฉันทะ” หมายความว่า มอบธุระไว้ด้วยความไว้วางใจ, ยินยอมให้ทำแทนโดยมีหลักฐาน ซึ่งได้ปรากฏความเห็นของอาจารย์มีชัย ฤชุพันธุ์ ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของ “การมอบอำนาจ กับ การมอบฉันทะ” ไว้ มีใจความว่า “อะไรที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจของบุคคลหนึ่งแล้วจะมอบให้อีกคนหนึ่งไปทำก็ต้องทำเป็นใบมอบอำนาจ แต่อะไรที่เป็นเรื่องของความไว้วางใจกันปกติธรรมดาไม่เกี่ยวกับอำนาจตามกฎหมาย ก็เป็นเรื่องของการมอบฉันทะ แต่บางทีคนก็ใช้ปะปนกันไป” ดังนั้น วันนี้จึงขอกล่าวถึงความแตกต่างของ “การมอบอำนาจ” และ “การมอบฉันทะ” กล่าวคือ

การมอบอำนาจ

การมอบอำนาจ ตามความหมายที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๙๗ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีอำนาจในทางกฎหมายในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยชอบ และมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นแทนตนเองเป็นการเฉพาะเรื่อง หรือเป็นการทั่วไปภายในขอบเขตอำนาจที่ผู้มีอำนาจนั้นมี และภายในขอบเขตระยะเวลาที่กำหนดไว้

ส่วนในกิจการอันใดที่กฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือ การมอบอำนาจย่อมจะต้องทำเป็นหนังสือด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๙๘

การที่ผู้รับมอบอำนาจจะทำการแทนตัวการได้เพียงใดนั้น กฎหมายกำหนดไว้เป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

(๑) การมอบอำนาจเฉพาะการ คือ การที่ตัวแทนจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๐

(๒) การมอบอำนาจทั่วไป คือ การที่ตัวแทนจะทำการแทนตัวการในกิจใด ๆ ในทางจัดการแทนตัวการได้ทุกอย่าง เว้นแต่ การขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์มากกว่า ๓ ปีขึ้นไป การให้ การประนีประนอมยอมความ การยื่นฟ้องต่อศาล และการมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๑

กรณีเป็นบุคคลสมมติ หรือเรียกว่า “นิติบุคคล” ซึ่งมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา การแสดงออกของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล การมอบอำนาจของนิติบุคคล จึงให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนมาใช้บังคับแก่ความเกี่ยวพัน

ระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคลและระหว่างนิติบุคคลหรือผู้แทนของนิติบุคคลกับบุคคลภายนอกโดยอนุโลม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๗

กรณีการมอบอำนาจของส่วนราชการ ย่อมเป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในเรื่องนั้นเป็นการเฉพาะ ซึ่งโดยทั่วไปยึดหลักตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ในบางหน่วยงาน เช่น ศาล หรือ องค์การตามรัฐธรรมนูญ ที่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจไว้เป็นการเฉพาะเรื่อง ก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายแต่ละฉบับที่บัญญัติไว้เฉพาะของหน่วยงานนั้นๆ

การมอบฉันทะ

การมอบฉันทะ หมายความว่า การมอบให้บุคคลทำธุระให้ด้วยความไว้วางใจ โดยมีหลักฐาน ซึ่งการมอบฉันทะนั้น โดยทั่วไปมิใช่เป็นการใช้อำนาจของผู้มอบฉันทะอย่างหนึ่งอย่างใด หากแต่เป็นการขอให้ดำเนินการในเรื่องธุระทั่วไปให้เท่านั้น ซึ่งในบางกรณีจะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่า ในเรื่องใดที่สามารถมอบฉันทะให้ผู้อื่นกระทำได้ แม้จะเป็นเรื่องการใช้อำนาจตามกฎหมายก็ตาม เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๔ บัญญัติให้ “เมื่อคดีมีเหตุผลพิเศษอันเกี่ยวกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทนายความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะคู่ความหรือทนายความ อาจแต่งตั้งให้บุคคลใดทำการแทนได้ โดยยื่นใบมอบฉันทะต่อศาลทุกครั้ง เพื่อกระทำการกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ กำหนดวันนั่งพิจารณาหรือวันสืบพยาน หรือวันฟังคำสั่ง คำบังคับหรือคำชี้ขาดใด ๆ ของศาล มาฟังคำสั่ง คำบังคับหรือคำชี้ขาดใด ๆ ของศาล หรือสลักหลังรับรู้ซึ่งข้อความนั้น ๆ รับสำเนาคำให้การ คำร้องหรือเอกสารอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๑ และ ๗๒ และแสดงการรับรู้สิ่งเหล่านั้น” หรือกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๘๗ บัญญัติให้ “ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทะเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ” หรือกรณีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๕ (๕) บัญญัติให้ “ผู้ฟ้องคดีสามารถมอบฉันทะให้บุคคลอื่นฟ้องคดีแทนได้” เป็นต้น

กรณีตามประมวลรัษฎากร

การมอบอำนาจ ตั้งตัวแทนซึ่งมิได้กระทำในรูปแบบลักษณะตราสารสัญญา ต้องปิดแสตมป์เพื่อเสียค่าอากร ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๐๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๓ บัญชีอัตราอากรแสตมป์ ข้อ ๗. กำหนดให้ผู้มอบอำนาจต้องปิดแสตมป์เพื่อเสียค่าอากร ๓ กรณี คือ

(๑) มอบอำนาจให้บุคคลคนเดียวหรือหลายคนกระทำการครั้งเดียว เสียค่าอากรแสตมป์ ๑๐ บาท

(๒) มอบอำนาจให้บุคคลคนเดียวหรือหลายคนร่วมกระทำการมากกว่าครั้งเดียว เสียค่าอากรแสตมป์ ๓๐ บาท

(๓) มอบอำนาจให้กระทำการมากกว่าครั้งเดียว โดยให้บุคคลหลายคนต่างคนต่างกระทำการแยกกันได้ คิดตามรายตัวบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจ คนละ ๓๐ บาท

การมอบฉันทะ ตามประมวลรัษฎากรมิได้บัญญัติให้การมอบฉันทะต้องปิดแสตมป์ เพื่อเสียค่าอากร แต่มีบางกรณีเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดให้การมอบฉันทะต้องเสียอากรตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๐๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๓ บัญชีอัตราอากรแสตมป์ ข้อ ๘. กำหนดให้การมอบฉันทะสำหรับให้ลงมติในที่ประชุมของบริษัทต้องปิดแสตมป์เพื่อเสียค่าอากร ๒ กรณี คือ

- (๑) มอบฉันทะสำหรับการประชุมครั้งเดียว เสียค่าอากรแสตมป์ ๒๐ บาท
- (๒) มอบฉันทะสำหรับการประชุมมากกว่าครั้งเดียว เสียค่าอากรแสตมป์ ๑๐๐ บาท

กล่าวโดยสรุป การมอบอำนาจ ย่อมมีความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นการทั่วไป คือ การที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ตัวการมอบให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ตัวแทนมีอำนาจทำการแทน และการกระทำนั้นมีผลทางกฎหมายเสมือนว่าตัวการกระทำด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องของการมอบให้ตัวแทนใช้อำนาจแทนตนตามกฎหมาย ส่วนกรณี การมอบฉันทะ มีความหมายว่า เป็นการที่บุคคลมอบให้ผู้อื่นไปทำธุระให้ด้วยความไว้วางใจโดยมีหลักฐาน ซึ่งมีใช่เป็นการแสดงออกทางการใช้อำนาจตามกฎหมาย เว้นแต่ มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าการใช้อำนาจนั้นต้องกระทำด้วยการมอบฉันทะ ย่อมต้องมอบฉันทะในเรื่องนั้นเป็นรายกรณีไป

หากท่านใดประสงค์จะทราบรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถศึกษาบทความได้จากเว็บไซต์ <http://www.gpmthailand.com/index.php?lay=show&ac=article&ld=539692193>

.....